

שבועת הדיינין פרק ששי שבועות

מד.

עין משפט נר מצוה

פנ א מיי פיי מהל
שכיות הלכה א עין
בשמות ומי'מ סתם עשין
נר עוש' מ'מ ס' עב
סעיף 3:

א) פסחים לא: גיטין לו.
קידוש ט: זימ פכ.
ג) מדרש ל: ז"ק ט: זימ
כט. פכ. א) זימ קיג.
ד) זימ קיד.

תורה אור השלם

1. השב תשיב לו את
העבט ברא המשכן קני
ושב בשלמתו וברוך
לך ה' תהיה צדקה לפני ה'
אלהיך: דברים כד

מוסף רש"י

שקונה משכון. לכל מילי
למחייב באונסין (ב"מ פג.)
כל ימי הלואה השמשון קני
לו ואם נאסם חייב באונסין.
שאינו עליו לא כשומר חנם
ולא כשומר שטר שפטורין
באונסין. אלא כולו בשמור
ושמירתו עומד (פסחים
א:). ולך תהיה צדקה.
בשעת העבט כתיב: אי
אמת קונה משכון אכס
דקנה בזה שכינה שזה
בשלמותו. השאל לו זה
דבר הקני לו, ואם אינו
קונה דקנה בשכחה זו
מנין. על שלו שטר (שם).
שמשכנו שלא בשעת
הלוואה. דהא קרא
במשכנו ע"י שליח ז"ד
כתיב. דכתיב לעיל מנייה
בחון פטורו ומקמין לה
בשליח ז"ד, והוא ודאי
קני, ולגבייתו שקילה
ולכח לדמיה למשכנו
בשעת הלואה, וכן
פלוטא דר' אליעזר המלוא
על המשכון קמין (ב"מ
פג.) ובשומר אברה
קמפלגני. דעומד דר'
עקיבא משום דעמר שטר
מלוה והעסק מלוה פטור
מן המלוה. אלא כני על
ידי ריפתא לעיל (שם).
שומר אברה. שאל
אברה והכניסה אל חון
ביתו, כדכתיב (דברים כב)
ואספתו אל חון ביתך (שם).
וכע"ז (ב"מ פג.) כשומר
חנם. ואע"י חייב אלא
בפשעיה (ב"מ כט.).

דלגה שוי שיעור וזוי. עסקינן: וזדשמואל קמפלגני. רבי אליעזר
לית ליה דשמואל דמשכון שאינו שזה כל החוב אינן אדם מקבלו
אלא לזכרון דברים הלכך שומר חנם הוא עליו וישבע שלא פשע
ושאינו זרשטו ויטול כל מעותיו ור' עקיבא כשמואל קמפלגני ליה
שלטא משכון קבלו אכל הלווהו אלף
וז בשטר אפילו רבי אליעזר מודה
המשכון שקיבל אחרי כן לשם משכון
קבלו שהרי אינו זריך לו לזכרון דברים
שהשטר לו לראיה: ה"ג אי דלא שוי
שיעור וזוי ד"ע לית ליה דשמואל
וזדדרי יחזק קמפלגני. רבי אליעזר
לית ליה דרבי יחזק ואינו עליו אלא
שומר חנם ואף על פי שהוא משכון
גמור: אימור דאמר רבי יחזק
שמשכנו שלא בשעת הלוואה. כגון
על ידי ז"ד דזהכי משתעי קרא
דכתיב לעיל מנייה בחון תעמוד
והא"ש וגו' ואמר מר א) זה שליח ז"ד:
כשומר

מאי טעמיה דרבי אליעזר אלא לאו ברלא
שוי שיעור וזוי ובדשמואל קא מיפלגי לא
ברלא שוי כ"ע לית להו דשמואל והכא
ברשוי שיעור וזוי ובדברי יחזק קא מיפלגי
דאמר רבי יחזק "מנין לבעל חוב שקונה
משכון שנאמר ו'לך תהיה צדקה אם אינו
קונה משכון צדקה מנין לו מכאן לבעל
חוב שקונה משכון לימא דרבי יחזק תנאי
היא ותיסברא אימור דאמר רבי יחזק
שמשכנו שלא בשעת הלוואה משכנו בשעת
הלוואה מי אמר אלא משכנו שלא בשעת
הלוואה כולי עלמא לא פליגי דאית להו
דרבי יחזק והכא אברה רבה כשומר חנם
ורב

אימר דא"ר יחזק כו' ומעיקרא פשיטא ליה דבשוי יודה ר"א משום דר' יחזק על כן נראה גירסת הספרים דגרסי מאי לאו אפי'
דלגה שוי דרבי עקיבא אית ליה דהפסד כדשמואל ורבי אליעזר לית ליה דשמואל ואפי' דשוי יטול כל מעותיו וזכסיפא כשהלוהו אלף זה בשטר
מודה ר' אליעזר דאזדו מעותיו משום דאורחא דמילתא כשהלוהו בשטר שאין נותן לו משכון באותה שעה והוא שלא בשעת הלוואה וקני
משכון מדרבי יחזק ובי מוקי פלוגתייהו דרבי יחזק לא פליגי ר' אליעזר אדרבי יחזק אלא בשעת הלוואה אבל שלא בשעת הלוואה מודה
ר' אליעזר ולא הוה השתא אזדו מעותיו דרבי עקיבא דההיא דרבי עקיבא אזדו אפי' דמים הימירי על המשכון
וזכסיפא דוקא שכנגד המשכון דהא הוה טעמא משום דקנה משכון דרבי יחזק דפרשיטי ומה שפירש בקונטרס כזכסיפא שיש שטר אין זריך
משכון לזכרון דברים אבל כזכסיפא שאין שטר הוה משכון לזכרון דברים ולא לגבייתא אין נראה לפרש כך דלמלא דמוקיה לה דפליגי דשוי ליתא
למימר לזכרון דברים תפיס ליה דהא לכ"ע אין משמט אפי' משכנו בשעת הלוואה כדפרישית בגיטין (דף לו. ד"ה שאני) וזכיל שעה
(פסחים דף לא: ד"ה דרבי יחזק). ברשוי וקמפלגני בדברי יחזק. תימא דלמלא דהא פליגי דמר סבר כיון דשוי תפיס ליה כשזיל החוב ורבי
אליעזר סבר א"ע"א דשוי לא נקיט ליה לענין שיפסיד החוב אבל דלגה שוי כ"ע לית להו דשמואל ולפ"ה דמוקי שמואל דפרש"י נחא דכיון
דלפי דפריש"י לית להו דשמואל סברא הוא דשוי נקטם לא תפיס ליה לענין שיפסיד החוב באצירת המשכון: צדקה מנין. דלא
מיקריא דקנה אלא"כ מחסרו ממון: ב"באן א"ע"א שקונה משכון. נראה דאין מתחייב באונסין אלא הוה כמו שומר שטר כדמוכח ס"פ
האומנין (ז"מ דף פג. וסא) דעבי לאוקמא הא דתנן הלוהו על המשכון ש"ש משכנו שלא בשעת הלוואה וכדרי יחזק וכן מוכח בה"ג דשומר
שטר הוה: שוומר אברה רב יוסף אמר בו'. פסק ר"ח דהלכה כרבי יחזק דאמר צדקה אין צין המורד (ד"ה דף לו:). דכ"ע
אית להו פרושה דרבי יוסף ואין נראה מהו שטר כלל דרבי נמי מודה דאי אמי עניא דלא צני למיבז לאו דלמא נמי לית ליה דשוי ליתא
במלוה פטור מן המלוה אלא דס"ל דמשום הגאה פורתא כזאת דלא שכחה לא חשיב שומר שטר וקמ"ט משמע באלו מילואות (ז"מ דף לא. וסא)
דהלכה כרבי יוסף גבי ההיא דרבי חסדא דהוה דרבי יוסף דרבי יוסף דרבי יוסף דרבי יוסף דרבי יוסף דרבי יוסף דרבי יוסף דרבי יוסף דרבי יוסף
אי דמינטרא פשיטא אי דלא מינטרא אמאי לעולם דמינטרא והא קמ"ל דלא צני דעין דעת צעלים וכדרי אליעזר והיינו כרבי יוסף כדמוכח
ב"באן הכונס (ז"ק דף נו. וסא) דפרין מניה רבה לרבי יוסף וצני למידק דמריבין חורבתו שאינה משתמרת דאי משתמרת היינו בימו אלמלא
שומר חנם הוה ומשני רבי יוסף לעולם דמינטרא וכרבי אליעזר ו"ל דרבי יוסף קיבלה מרבי יוסף משום דלדידיה נמי לא ניחא דהא מודה
רבה לרבי יוסף צעלי חיים דנקטו להו ניגרי צרייתא דצני נטירותא איצתא דלמרא התם וקרא צעלי חיים כתיב לא תחא להו מודה
שור לרבי ויהי צעלי לדחוק דרביא דקרא און תעשה דקרא אלך כנגד החוב מפסיד דשמואל אפי' לפר"ח א"ע"א דלא פריש כמפורש
דהא טעמא דרבה דהוה ש"ח משום דמאי הגאה קממטי ליה א"י איצטרין קרא לאשמועינן דלא נישחזיה ש"ש משום פרוטה דרבי יוסף
או משום דרמננה שעזדיה בע"כ ועי"ל דרבה לא קיבלה אלא מתחלה לא עלה על דעמו להוכיח דינו מזה אלא לאסמכתא צעלמא
נקט קרא לדבריו וצרייתא דהכונס (סא) דדריש מקרא דהוה ש"ח לאסמכתא היא ורבה נמי מודה דעיקר קרא לא תחא אלא כדרי
אלעזר כדמסיק הש"ס צדקה אלו מילואות (ז"מ דף נט. וסא) וסוגיא דהתם אחיח נמי כותביה וה"פ אי דמינטרא למר מגניבה ולמר
מפשיעה פשיטא דלאשמועינן דש"ח הוה לא איצטרין קרא כדפרי' ומינטרא דאלו מילואות לרבה כלא מינטרא דהכונס (ז"ק דף נו.
וסא) ולפירוש הקונטרס נראה היה דהלכה כרבי יוסף דפירש לימא דרבי יוסף תנאי היא ומילתיה דרבה ודאי תנאי היא דר"ע לית ליה
דרבה וקיי"ל כר"ע אבל אין לפרש כן אלא אדרבה אית לן למימר דרבה ודאי לאו תנאי היא אלא כ"ע אית להו דרבה וזדשמואל קמפלגני
ור"ע מודה דש"ח הוה על המשכון מה שהוא יותר על החוב אבל כנגד החוב מפסיד דשמואל אפי' לפר"ח א"ע"א דלא פריש כמפורש
דמי כדפרי' לעיל ומתני' דסלע הלויתני עליו ז"ל דאזד המשכון היינו בפשיעה דאי לאו הכי לא היה מחייב בזה שהוא יתר על החוב
ואדרבה יש להוכיח דהלכה כרבה כדמסיק הש"ס בהאומנין (ז"מ דף פג. וסא) אלא מחוורתא מתני' דלא כרבי אליעזר והשתא לוקמה
כ"ע לרבי יוסף צעלמא ש"א"צ למשכון אלא משום דקיי"ל כרבה דמסיק אליבא דהלכתא ועוד ראייה מפרק א"מ (סא דף כט. וסא) גבי
פלוטא דרבי טרפון ור"ע דמה יהו דמים מוכח בגמ' לרבי יוסף דמשום דשור ליה רבנן לאשתמושי בכו הוה עלייהו שאלו ובס"פ
המפקיד (סא מג.) גבי מפקיד מעות אכל שולחני ס"ל לר"י דקיימא לן דהלכתא כותביה דיני דאף ע"פ שמשמט בהן לא מחייב באונסין
והיינו דלא כרבי יוסף ואין לחלק משום דגבי אצידה בלא"ה הוה ש"ש בלא היתר תשמיש לפיכך על ידי היתר תשמיש נעשה שאלו דלטו
אם יוסף שטר לש"י ועשה שאלו ועוד דקיי"ל צדקה לרבי יוסף כרבה לרבי יוסף כרבה ושהתם הוה דלמנא"ה צדקה דמפריש דמים דרבה
בתרא ליתא דצדקה מי שאלחו (גיטין דף עד: וסא) פריך והא קיי"ל כרבה ושהתם הוה דלמנא"ה צדקה דמפריש דמים דרבה לרבי יוסף דלילו
מיגיבי או מיתביד זרשתייכו קאי כדידכו דמי היינו מיגיבי או מיתביד באונס דאי לא מחייב באונסין אפי' מיחייב באחריות גניבה ואצידה
אין זקוק לצער דאי לאו הכי ישראל שהלוה לעכו"ם על חמנו יאסר בהנאה צלל דר' יחזק ורבנן נמי אמאי פליגי שהרי חייב באחריות גניבה
ואצידה מדשמואל דקיימא לן כותביה כיון דקיימא לן כרבה אלא ודאי כיון דלא מחייב באונסין לא מיקרי חמנו מיהו מדרבי יחזק א"ע"א דלא
מחייב באונסין כדפרי' לעיל אסור בהנאה כיון דקני ליה והוה שלו אבל שומר לא מחייב לצער אם לא מקבל עליו אחריות אונסין
מיהו אי הוה פסקין כרבי יוסף לא היינו זריכין לומר שזריך אחריות אונסין לענין חמנן דאיצטרין דרבי יחזק לאסור חמנו של עכו"ם
הממושכן ציד ישראל דפרוטה דרבי יוסף לא שייך בעכו"ם דליכא מלוה ועוד דלפי' שומר שטר גמור לעכו"ם לא מחייב דגבי
שומרים כתיב רעהו ואיכא למעוטי עכו"ם כמו הקדש ובה"ג בהלכות פסח כתב דחייב לצער אם קיבל אחריות דגניבה ואצידה:

א) לשון זה נמצא ג"כ בחי
הרי"י מנחם ו"ל לאן ע"י סא
היטע וקמ"ט משמע שם שפי'
כתוב ק לפניו גמ' ואלו
דהוא הסופר מרעין סבוראי
ו"ל.
ב) חסד קוס קושא זו
וחמנא פ"ה הי"י מנחם ו"ל
הוא בשלמות ע"ש.